אישים באגרות הראי"ה

הרב אלכסנדר פריינד

רב זקן, שמחה בפני הרב קוק על היתר המכירה ועל הכשרים ביפו · שנות חייו אינן ידועות לנו

1 אגרות

דברי הרב קוק ודברי הרב שלמה אבינר, ונוסח האגרות המלא

igrot.shlomo-aviner.net

בקצרה

פרטים ביוגרפיים על הרב אלכסנדר פריינד לא מצאנו במקורות שבדקנו. הרב קוק מכנה אותו "הישיש", ומן האגרת עולה שהיה קשור לרבני בית הדין בירושלים.

הרב קוק על הרב אלכסנדר פריינד

בניסן תר"ע (1910) כתב לו הרב קוק "בדמעות ודם לבבי" על מכתביו הפוגעים. הרב קוק כתב שהוא דן אותו לכף זכות, אבל תלמיד חכם, ובפרט בארץ ישראל, צריך לבחור בסגנון חביב יותר. הוא אינו איש ריב, ואינו יכול לחזור בו מהיתר שאינו רואה בו טעות. ההכשר ניתן רק ליפו ולמושבות. על היתר השמיטה (ראו בפרשת שמיטת תר"ע והיתר המכירה) כתב שלא היה הראשון להתיר: קדמו לו רבי יצחק אלחנן מקובנה, הרב יעקב שאול אלישר, והאדר"ת. בלי ההיתר היו עובדים באיסור, וזה היה מביא פרצות גדולות. עוד כתב על השגחה על החליבה ועל כתיבת כתובות, וביקש: "שנהיו אוהבים זא"ז" (כרך א', אגרת רצא).

האגרות

כרך א', אגרת רצא: בי"ב בניסן תר"ע, מיפו: תשובה על מכתביו הפוגעים. הרב קוק אינו חוזר בו מן ההכשר ומהיתר השמיטה, ומבקש שיהיו אוהבים זה לזה.

"יאמין לי כת"ר כי מעולם לא עלתה על דעתי להיות ח"ו איש ריב ומדון, ותמיד דרכי לבטל את דעתי מפני דעת חברי"

נוסח האגרות

1 האגרות שבהן נזכר הרב אלכסנדר פריינד, לפי סדר הכרכים, כל אחת עם התמצית שלה

אגרות הראי"ה – כרך א' – אגרת רצא

תמצית האגרת

תאריך ומקום: י"ב ניסן תר"ע - יפו **נמען:** הרב אלכסנדר פריינד

הרב קוק כותב 'בדמעות' על מכתביו הפוגעים של הרב פריינד. הרב קוק אינו איש ריב. ההכשר (על שמן השומשום) ניתן ליפו ולמושבות בלבד, והרב קוק אינו יכול לחזור בו מהיתר שאינו מוצא בו טעות. בשמיטה הרב קוק לא היה הראשון להתיר: קדמו לו ר' יצחק אלחנן מקובנה, הריי"ש אלישר והאדר"ת. בלי ההיתר יעבדו באיסור, וזה יביא לפרצות. בעניין החלב והכתובות עשה ככל יכולתו.

עיקרי הדברים

- צער על מכתבים פוגעים.
- ההכשר רק ליפו ולמושבות.
- קודמיו בהיתר השמיטה.
- חלב וכתובות.

נוסח האגרת

ב"ה[1], עה"ק[2] יפו ת"ו[3], י"ב ניסן תרע"ן.

לכבוד הרה"ג[4] הישיש מו"ה[5] אלכסנדר פריינד נ"י[6], שלו'[7] וברכה.

הנני כותב לכת"ר[8] בדמעות ודם לבבי. זה כמה פעמים, שקבלתי ממנו מכתבים מלאים דברים מכאיבים. אמנם דן אני אותו לכ"ז, שאורייתא הוא דקא מרתחא לי', וכונתו לש"ש, אבל הלא אפשר לת"ח[9], ביחוד שבא"י[10], לבחור בסגנון יותר חביב והגון. יאמין לי כת"ר[11] כי מעולם לא עלתה על דעתי להיות ח"ו[12] איש ריב ומדון, ותמיד דרכי לבטל את דעתי מפני דעת חברי, ואם הי'[13] עולה על דעתי, שהענין דש"ש יהי'[14] לסלע של קפידות ומחלוקת, לא הייתי מתערב בזה כלל, אע"פ[15] שלדעתי ההיתר פשוט. אבל אחר שכבר יצא להיתר ממני ומבידי"צ[16] שלנו, איך אוכל בעצמי למשוי נפשי הדרנא בדבר שלא נשתנתה דעתי כלל, ואין לי ע"ז[17] שום יסוד. איני מופנה עכשיו להשיב לכת"ר בדקדוקי תורה בזה, ובאמת כל הדקדוקים למותר הם בענין פשוט כזה, ואפי'[18] אם הייתי טועה ח"ו בספק של מנהג הי' ג"כ[19] ראוי לישא פנים, ולחפות באהבה ע"ז. ובפרט שלא נתתי ההכשר כי"א[20] בשביל יפו והמושבות, ואם הם משתמשים בו במקומות אחרים לא אני יכול למחות.

ובענין השביעית, הלא לא הייתי אנכי המתיר הראשון, וכבר נכבשה הדרך ע"י[21] הגאונים ריי"א מקאונא והגאון הספרדי מוהריי"ש[22] אלישר, וכמ"ח[23] הגאון האדר"ת[24] ז"ל[25] ג"כ הסכים ע"ז בשמיטה העברה. ובפרט שאם לא ההיתר היו ג"כ עובדים באיסור, והי'[26] הדבר גורם פרצות גדולות ביתר עניני היהדות, כידוע שמי שפועל בעצמו לעשות דבר איסור הולך הוא ונטבע ברעות רבות, ד"י[27], מה שא"כ[28] עכשיו כשהם עושים ע"פ[29] היתר אפי'[30] אם הוא דחוק אין הדבר מביא פרצה. ואני בתומי הלכתי, ואחשוב שראוי לכ"ת[31] ולכל ת"ח[32] שידונו אותי לכ"ז.

וע"ד[33] החלב, מה שאפשר לי לעשות עשיתי, קראתי לבעלי החלב ואיימתי עליהם, ונתקשרו בקשר בכת"י[34] ובחומר שיעמדו אצל החליבה. ומה אוכל לעשות יותר, ד' יודע לבבי שאני חפץ לגדור את הכל, אלא שאין בי כח. וכן בענין הכתובות, קשה לי לתקן מעוות ישן, שכבר נשרש ג"כ ביתר ערי הק'[35], ומ"מ[36] אני מעורר בכל הזדמנות, שיותר טוב לכתוב כתובות, ולא לסמוך על הנדפסות, והשומע ישמע.

את זה ראיתי להשיב לכת"ר מפני הכבוד. ואבקשו מאד, שנהי'[37] אוהבים זא"ז[38], וידר"ש[39] באה"ר[40] את שלו' רבני הבד"צ[41] שי'[42], וביחוד שלו' חביבי הרב הגרל"ד[43] שי' ויודיעם שנפשי קשורה באהבתם, יה"ר[44] שיהי'[45] כמים הפא"פ[46]. והי' ז"ש[47] וברכה.. כנה"י[48] ונפש ידי"ע[49] דוש"ת[50],

הק' אברהם יצחק ה"ק

---

1. ב"ה - ברוך השם
2. עה"ק - עיר הקודש
3. ת"ו - תבנה ותכונן
4. הרה"ג - הרב הגאון
5. מו"ה - מורנו הרב
6. נ"י - נרו יאיר
7. שלו' - שלום
8. לכת"ר - לכבוד תורתו
9. לת"ח - לתלמידי חכמים
10. שבא"י - שבארץ ישראל
11. כת"ר - כבוד תורתו
12. ח"ו - חס ושלום
13. הי' - היה
14. יהי' - יהיה
15. אע"פ - אף על פי
16. ומבי"צ - ומבית דין צדק
17. ע"ז - על זה
18. ואפי' - ואפילו
19. ג"כ - גם כן
20. כ"א - כי אם
21. ע"י - על ידי
22. מוהרי"ש - מורנו הרב רבי שמות שמתחילים באותיות י, ש (למשל: יעקב + שמואל) - הפירוש המדויק תלוי בשם האדם
23. וכמ"ח - וכבוד מורי חמי (האדר"ת)
24. האדר"ת - אליהו דוד רבינוביץ־תאומים
25. ז"ל - זכרונו לברכה
26. והי' - והיה
27. ד"י - די ירחם
28. שא"כ - שאם כן
29. ע"פ - על פי
30. אפי' - אפילו
31. לכ"ת - לכבוד תורתו
32. ת"ח - תלמידי חכמים
33. וע"ד - ועל דבר
34. בכת"י - בכתב יד

35. הק' - הקטן
36. ומ"מ - ומכל מקום
37. שנהי' - שנהיה
38. זא"ז - זה את זה
39. וידר"ש - וידרוש שלום
40. באה"ר - באהבה רבה
41. הבד"צ - הבית דין צדק
42. שי' - שיחיה
43. הגרל"ד - הגאון רבי שמות שמתחילים באותיות ל, ד (למשל: לוי + דוד) - הפירוש המדויק תלוי בשם האדם
44. יה"ר - יהי רצון
45. שיהי' - שיהיה
46. הפא"פ - הפנים אל פנים
47. ז"ש - זה שלום
48. כנה"י - כנפשו היקרה
49. ידי"ע - ידידו עוז
50. דוש"ת - דורש שלומו ותורתו